

Za profesorem Sławským

19. ledna 2001 zemřel náhle nestor slovanské etymologie prof. Franciszek Sławski. Po více než šedesáti letech vědecké práce odešel ze života, který i teď, těsně před svými pětadesátinami, naplňoval v neochabující čilosti ducha plodnou tvůrčí prací.

Franciszek Sławski se narodil 13. května 1916 v Kopyczyńcích v učitelské rodině. V r. 1934 začal studovat na Jagellonské univerzitě, které zůstal věrný po celý svůj život: za války v r. 1943, kdy univerzita pracovala v podzemí, obhájil na ní doktorát filozofie, v r. 1947 se tam habilitoval. Prošel různými vedoucími funkcemi na fakultě, od vedení katedry slovanské filologie až po funkci děkana. Důležitá je i jeho činnost v akademii věd. Po dlouhá léta byl vedoucím pracoviště, kde se připravoval *Słownik prastowiański* (Pracownia języka prastowiańskiego, Instytut slawistyki PAN). Od r. 1980 byl řádným členem PAN. Byl také členem bulharské a rakouské akademie věd. Jeho badatelské výsledky byly oceněny i dvěma čestnými doktoráty – na univerzitě v Łodzi a v Sofii.

Vědecké zájmy prof. Sławského se neomezovaly jen na etymologii. Po svých studiích v Krakově odešel na dva roky na stáž do Sofie; problematice bulharštiny a vůbec jihoslovanských jazyků se pak věnoval po celý život. Kromě pedagogické práce o tom svědčí řada knih (*Gramatyka języka bułgarskiego*, několik vydání bulharsko-polského slovníku, *Zarys dialektologii południowostowiańskiej* aj.) a množství článků. Také staroslověnštině a staroslověnským památkám věnoval značnou pozornost, což se kromě samostatných článků zúročilo v mnoha heslech encyklopedie *Słownik starożytności słowiańskich*.

Jeho doménou byly ovšem všechny slovanské jazyky, a zejména jejich základ – praslovanština. V soupisu jeho prací nechybějí články s hláskoslovnou problematikou, ale četnější jsou práce týkající se tvoření slov. Jakýmsi souhrnem na tomto poli bádání je soupis praslovanských slovtvorných prostředků *Zarys słowotwórstwa prastowiańskiego* (*Słownik prastowiański* I 43–141, II 13–60, III 11–19).

Ovšem skutečnou autoritou a po metodické stránce vzorem se stal svými pracemi etymologickými. Už jeho první článek z r. 1937 podával nový etymologický výklad, a etymologii jsou věnovány i jeho poslední zatím publikované články, např. jeho příspěvek do brněnského sborníku *Studia etymologica Brunensia I* v r. 2000. Jeho hlavním přínosem slovanské etymologii jsou dva rozsáhlé slovníky, oba bohužel nedokončené. *Słownik etymologiczny języka polskiego* vycházel v letech 1952–1982. Rozsah hesel se v něm během doby výrazně změnil: zatímco první svazek obsáhl značnou část abecedy (A–J), stávala se hesla dalších svazků čím dál podrobnější, takže v 2.-5. svazku jsou zpracována jen písmena K–L–Ł. – Druhý slovník, *Słownik prastowiański*, je dílo kolektivní, ale prof. Sławski v něm byl (jako hlavní redaktor i autor či častěji spoluautor

hesel) hybnou silou. Zatím vyšlo v letech 1974–1995 sedm svazků, jež skončily u hesla *gobьdzь*, v nejbližší době se očekává vyjití svazku 8.

Ztráta, kterou smrtí prof. Sławského utrpěla polská a vůbec světová slavistika, je citelná. To se týká nejen jeho osobnosti vědecké, ale i lidské. Zejména jeho žáci budou mít vždy v paměti jeho milou povahu, kdykoliv ochotnou poradit a nakažlivě šířící kolem sebe pracovní elán a nadšení pro zvolený obor. Pracoviště Praslovanského slovníku, kde pracují etymologové vynikající úrovně, vesměs jeho žáci, jistě bude ve své práci pokračovat. Bylo by však smutné, kdyby *Słownik etymologiczny języka polskiego* zůstal torzem.

Eva Havlová